

Oponentní posudek na diplomovou práci

Kateřina Hubáčková: Svoboda projevu v ČR

Název práce napovídá, že si diplomantka zvolila jako předmět svého zkoumání to z veřejných subjektivních práv, které se vyznačuje nejen širokým záběrem a působením na jednotlivce ve společnosti a ve státě, ale má též nesmírnou dynamiku, jež se odráží jak v zákonodárství navazujícím na ústavní vymezení svobody projevu, tak zejména v minulé i současné judikatuře. V tomto smyslu je aktuálnost zvoleného tématu diplomové práce nezpochybnitelná a prostor, ve kterém se autorka může při jeho zpracování pohybovat, velmi rozsáhlý.

Předložená diplomová práce K. Hubáčkové má přes 50 stránek textu, který autorka rozdělila, jak vyplývá z Obsahu (s. 4) do pěti nestejně rozsáhlých částí, jež dále průběžně podrobněji člení. Text je opatřen i stručným Úvodem (s. 5-6) a provází jej též Závěr (s. 59-61). „Zdroje“, ze kterých diplomantka čerpala, uvádí na s. 62-69, přičemž je člení na Monografie, Sborníky, Články a dále Právní předpisy, Mezinárodní smlouvy, Judikaturu a další převážně internetové zdroje. Z poznámek pod čarou (203 v celé práci) vyplývá, že diplomantku zásadním způsobem zřejmě v úvodních částech ovlivnily uváděné a korektně citované monografie autorů M. Bartoně a J. Hercega.

Z ke zpracování v rámci diplomové práce nabízející se materie se autorka rozhodla pro problematiku tzv. hate speech. Z toho důvodu lze jádro předložené diplomové práce spatřovat zejména v části čtvrté (s. 30-55) nazvané „Hate speech – pojem, výklad a aplikace“ a věnované vybrané judikatuře. Završením práce by zřejmě měla být i část pátá, nazvaná „De lege ferenda“ (s. 56-58).

Autorka výslovně uvádí, že cílem práce je „vypozorovat rozhodovací tendence soudů a jejich přístup k dané problematice“ a zároveň si klade výzkumnou otázku, zda není „omezování svobody projevu ve skutečnosti pouze nevyřčeným omezováním svobody myšlení“. Opakované kladení takto položené otázky se konec konců vine jako červená nit celou prací (např. s. 18, 22, 23, 29, 58), byť je od počátku zřejmé, že odpověď na ni nemůže být v současnosti vědecky ověřitelná a může se opírat o pouhé pocity či domněnky, dokud možnost číst druhému jeho myšlenky, tj. kontrolovat to, jak myslí, je látkou zajímavou zejména pro autory sci-fi.

Vytčení této „výzkumné“ otázky však není podle mého názoru jediným metodologickým problémem u posuzované diplomové práce. Pro zpracování části zvoleného tématu zvolila diplomantka komparativní metodu, tj. nabízí srovnání přístupu k hate speech na příkladech vybraných judikátů z různých zemí. Vedle České republiky to je Nejvyšší soud USA, Spolkový ústavní soud v SRN a Evropský soud pro lidská práva. Vědecká komparativní metoda vyžaduje vždy přesné a argumentačně vyvážené vymezení kritéria pro výběr zkoumaných institutů. Zde se autorka omezuje na to, že Nejvyšší soud USA „zastává zcela odlišný postoj k řešení problematiky nenávistných projevů“ (s. 6), zřejmě než ostatní uváděné soudy a Spolkový ústavní soud je zařazen proto „že se na mezinárodním poli těší velkému uznání“ (s. 34). Obdobné platí ale i pro zvolené judikáty. Závěry práce by jistě vyzněly pro srovnání daleko přesvědčivěji, kdyby se autorka pokusila srovnávat obdobnou tematiku, např. národnostní či rasové útoky, zákazy politických stran aj. Neboť ani klíč k výběru uváděných judikátů autorka ve své práci nevymezila.

Za klad práce považuji skutečnost, že se autorka seznámila s dostupnou zejména současnou českou literaturou k tématu svobody projevu a jejích limitů, byť z neznámých důvodů některé práce zůstaly mimo její pozornost, namátkou uvádím komentáře k Listině základních práv a svobod či monografii P. Molka Politická práva. Z práce je zřejmé, že bez větších obtíží dokázala popsat obsah uváděných soudních rozhodnutí.

Nejsem zcela přesvědčena, že úrovni práce prospívají osobní poznámky a stanoviska, které se snad více hodí do publicistiky než do vědecké práce, namátkou uvádím s. 11 s poznámkou č. 25, na s. 13 tvrzení, že ústava z roku 1948 „dopustila politické procesy 50. let“, zatímco ústava z roku 1960 „nechala společnost lehce vydechnout až do sovětské okupace“, s. 45 spolu s poznámkou č. 159. Tam, kde autorka ventiluje své politické přesvědčení se podle mého názoru ukazuje, že ani svobodu projevu nelze vytrhávat ze širšího kontextu, např. bránící se demokracie nebo povahy a stavu politického režimu v dané zemi.

Dílní připomínky k textu práce pomímám, ale domnívám se, že by autorka alespoň při ústní obhajobě měla doplnit zejména to, co zůstala podle mého názoru dlužna vzhledem k vytčenému cíli a sice:

a) Jaké jsou tedy „rozhodovací tendence“ alespoň Ústavního soudu ČR v dané problematice?;

b) V čem konkrétně vidí autorka možnou inspiraci judikatury Nejvyššího soudu Spojených států vzhledem ke kontinentální soudní praxi?;

c) V čem spočívají avizované návrhy de lege ferenda, když jak se zdá z textu práce se autorka konec konců s uváděnými rozhodnutími soudů ztotožňuje a pokud tomu rozumím správně zdá se, že se autorka kloní k absolutní deregulaci, soudě podle poslední věty práce, podle které proti názoru lze bojovat jen projevem jiného názoru (s užitím faktů a logiky). Pokud tomu tak je, pak by to snad mělo být řečeno výslovně a ne ponecháno na dohadech a interpretaci čtenáře.

Přes uvedené výhrady **doporučuji** diplomovou práci Kateřiny Hubáčkové **k ústní obhajobě**. V případě jejího úspěšného průběhu navrhuji hodnocení známkou „dobře“.

V Praze 12. září 2017

JUDr. Věra Jirásková, CSc.
Katedra ústavního práva PF UK